

Jumalateenistus Nõos P, 21.01.24 kell 11.00, 3. pühapäev *post Epiphania*s

Lektsioonid: 2Kr 1:3–7; Mk 1:29–39

Pihikõne: Mt 9:37j

Jutlus: 5Ms 32:36–39

Laulud: 330 (1–5); 349 (1–3, 4); 325 (1–5); 366 (1–4)

Sest Issand tahab mõista õigust oma rahvale ja halastada oma sulaste peale, kui ta näeb, et nende jõud on kadunud ja pole jäänud orja ega vaba. Siis ta ütleb: Kus on nende jumalad, kalju, mille peal nad pelgupaika otsisid, kes sõid nende tapaohvrite rasva ja jõid nende joogiohvrite veini? Tõusku nad nüüd üles ja aidaku teid, olgu nad teile varjupaigaks! Nähke nüüd, et see olen mina, ainult mina, ega ole ühtki jumalat minu kõrval! Mina surman ja teen elavaks, mina purustan ja mina parandan ega ole kedagi, kes päästaks minu käest.

Tänane kirjakoht pärineb Moosese lahkumislaulust 5Ms 32. peatükis. Iisraeli rahvas on pärast põgenemist Egiptusest lõpetanud oma 40-aastase kõrberännaku ja jõudnud Ida-Jordanimaale, kust on juba lääne pool näha rännaku suur eesmärk, Tootatud maa. Nüüd peab rahvajuht ja Jumalamees Mooses Iisraeli rahvale lauluvormis kõne, mis võtab kokku mineviku, fikseerib oleviku ja annab suunised tulevikuks. Teen lühikokkuvõtte Moosese laulu sisust.

Esmalt on seal kirjas, kuidas Jumal oma rahva Iisraeli valis ja teda hoidis. 5Ms 32:10,12: „Ta leidis tema kõrbemaalt, tühjast paigast, uluvast kõrbest; ta võttis tema oma kaitse alla, hoolitses tema eest, ta hoidis teda nagu oma silmatera ... Issand üksi juhtis teda, ükski võõras jumal ei olnud koos temaga.“

Kuid siis unustas rahvas oma Jumala ja hakkas teenima ebajumalaid. 5Ms 32:18: „Sa ei mäletanud kaljut, kes sinu sünnitas, ja unustasid Jumala, kes andis sulle elu.“

Jumal oleks võinud oma rahva hävitada, kuid ta ei teinud seda sellepärast, et jumalakartmatud rahvad ei hakkaks Jumala tegu pidama enda omaks. 5Ms 32:26j: „Ma oleksin ütelnud: Ma hajutan nad, ma kaotan nende mälestuse inimeste hulgast, kui ma poleks pidanud kartma vaenlase pilget, et nende vastased seda mõistmata ei ütleks: „Meie käsi on olnud võidukas, ega Issand ole kõike seda teinud!“ Jumal ütleb, et need jumalakartmatud rahvad saavad peagi kätte oma palga.

Ja nüüd algab siis meie tänane jutlusealne kirjakoht sellest Moosese laulust. Issand tahab oma rahvast küll aidata, kuid ta ei sekku enne, kui eksinud Iisraeli rahval on jõud otsas. 5Ms 32:36: „Sest Issand tahab mõista õigust oma rahvale ja halastada oma sulaste peale, kui ta näeb, et nende jõud on kadunud ja pole jäänud orja ega vaba.“ See väljend „orja ega vaba“ tähendab kogu rahvast. Seega asub Issand oma rahvale appi siis, kui palju rahvast pole enam alles jäänud.

See hädasolev Jumala rahvas mõistab nüüd, et ebajumalad, kelle peale nad lootnud olid, ei suuda neid aidata. Jumal ütleb pilkavalt 5Ms 32:37j: „Kus on nende jumalad, kalju, mille peal nad pelgupaika otsisid, kes sõid nende tapaohvrite rasva ja jõid nende joogiohvrite veini? Tõusku nad nüüd üles ja aidaku teid, olgu nad teile varjupaigaks!“

Ja Issand näitab seejärel, et selle tema rahvale Iisraelile osaks saanud hävitava karistuse taga oli Tema ise: „Nähke nüüd, et see olen mina, ainult mina, ega ole ühtki jumalat minu kõrval! Mina surman ja teen elavaks, mina purustan ja mina parandan ega ole kedagi, kes päästaks minu käest.“

Viimselt siiski Issand maksab oma rahva eest jumalakartmatuile kätte. 5Ms 32:41b: „...ma maksan kätte oma vaenlastele ja tasun neile, kes mind vihkavad.“ Ja kõik jumalakartmatud paganad saavad viimselt näha Issanda au ning peavad hakkama teda ülistama.

Selline oleks lühikokkuvõtte Moosese suurejoonelisest lahkumislaulust.

Moosese saatus oli kummaline. Ühet küljest oli ta ju suur jumalamees, tohtis näha Jumalat palgest palgesse ja tegi Jumala nimel suuri imetegusid. Teisest küljest oli ta tavaline lihast ja luust inimene, kes ei suutnud olla Jumalale lõpuni meelepärane. Ja Jumal oli talle töotanud, et ta ei pääse Tootatud maale, kuhu ta oma rahvaga 40 aastat on teel olnud.

Kas siis Jumal poleks võinud halastada oma nii teenekale sulasele ja lasta tal tasuks vähemalt surra sellel maal, kuhu jõudmisest ta oli unistanud? Jumal ei pidanud seda vajalikuks.

Kas võime siit teha järelduse, et Jumal võib küll oma sulasele anda suuri ja imetlusväärseid ülesandeid ning juhtida nende ülesannete imepäraselt täitmist, kuid viimselt jääb tema otsustada, mis saab sellest inimesest, tema sulasest? Võib-olla kannatab ta hoopis pealtnäha häbi au asemel, milleks tal inimlikust vaatevinklist vaadates justkui täielik õigus oleks?

Meenutagem siinjuures Jeesust, kes samuti sattus pealtnäha häbisse ja pidi surema tema jüngrite arvates liiga vara ja mõttetult. Kuid Jumal lasi sellel pealtnäha mõttetul surmal osutada ülimalt mõttekaks. Ja nõnda näeme, et Jeesus võis surmaks valmistudes rahuga jüngreid õpetada, kuidas Jumala plaan teostuma saab siis, kui teda enam nende juures pole.

Sedasama teeb ju ka Mooses. Võib-olla näeb ka tema jumalamehena siiski oma näiliselt kurva saatuse mõttekust ja saab rahuga anda juhised oma rahvale, kes peab Jumala plaani siin maailmas täide viima. Tema südames pole kibedust Jumala vastu, kes käitub temaga inimlikus mõistes ebaõiglaselt. Seepärast tasub Moosese õpetussõnu võtta sama tõsiselt nagu Jeesuse õpetussõnu.

Püüdkem siis Moosese täna kõne all olevaist sõnadest õppida.

Kui me mõistame Jumalale kuuluva Iisraeli rahva all ka kõiki kristlasi kui Iisraeli rahva laiendust, siis peame arvestama samade asjadega, mis langevad Moosese sõnul osaks Jumala rahvale.

Esiteks laseb Jumal neil ära tunda, et neil pole mõtet loota ebajumalate peale, kellele nad, kristlaste puhul siis piltlikult öeldes, ohverdavad tapa- ja joogiohvreid. Kui kristlikud rahvad panevad oma lootuse võidurelvastumisele ja majanduskasvule, siis ei tule sellest head nahka. Nad hakkavad üksteist kiusama ja lausa hävitama, kuni alles pole ühtegi „orja ega vaba“. Kas ei või niimoodi kokku võtta Euroopat 20. sajandil räsitud maailmasõjad?

Teiseks laseb Jumal rahval pärast katastroofi lõppu siiski edasi elada, sest ta armastab oma väljavalitud rahvast – Iisraeli ja tema laiendust kristlasi. Ta tuleb appi, lõpetab sõjad ja verevalamised. Ning, nagu VT-s mõnel korral kõlab ja millest hiljuti ka jutlustasin, laseb rahvail taguda oma mõõgad sahkadeks ja piigid sirpideks ning keelab rahvail tõsta mõõka rahva vastu ja pühib rahvaste meelest sõjamõtted.

Kõike seda teeb ta lihtsalt selleks, et väljavalitud rahvas näeks: pole ühtki jumalat Tema kõrval. Vaid Tema surmab ja teeb elavaks, Tema purustab ja parandab ega ole kedagi, kes päästaks rahvaid Tema käest.

Seega võiks öelda, et Jumal pakub oma rahvale ka kõige keerulisemas olukorras alati väljapääsu. Tuleb lihtsalt uurida Tema tahet. Ja kui rahvas seda teha ei oska, siis juhivad Jumal rahva, võib-olla läbi väga valusate õppetundide, varem või hiljem ikka selleni, et Tema tahet hakatakse uurima, mõistma ja arvestama.

Mõned piibliteadlased seostavad Moosese kirjeldatud olukorda VT kohtumõistjate ajajärguga, mil Kaananima oli Iisraeli rahva poolt küll vallutatud, kuid rahvas pöördus Kaanani ebajumalate poole ja vihastas sellega Issandat. Jumal andis aga oma rahva vaenlaste kätte, kuni Iisrael oma viga mõistis ja hakkas Issandat appi hüüdma. Siis saatis Issand rahvale kohtumõistjaid ehk rahvajuhite, kelle juhtimisel saadi vaenlastest jälle võitu ja taastus ajutiselt Jumala austamine rahva poolt.

Ka tänapäeval, mil näeme sõdu nii Euroopas kui Lähis-Idas, võime, usun, loota samadele asjadele. Issand karistab küll juute ja kristlasi millegipärast, mida võiks nimetada ebajumalakummardamiseks – mida selle all siis iganes mõista. Kuid ta kingib, ma usun, mõlemaile kohtumõistjad ehk rahvajuhid, kes neid sellest olukorrast vabastab.

Kas praegu on kedagi sellist näha? Kas Ukraina president Zelenskõi võiks olla selline kohtumõistja? Ent võib-olla on tema siiski vaid tõelise kohtumõistja eelkäija. Tõeline kohtumõistja võiks olla isik, kes suudab sõdivad kristlikud rahvad omavahel lepitada. Ja võib-olla peab praegune kriis veel süvenema, et jõuda punkti, mil kristlikud rahvad meeleheitele satuvad ning Jumala poole appi hüüdma hakkavad.

Praegu pole seda ju veel juhtunud. Loodetakse võidurelvastumisele ja majanduskasvule, targale diplomaatiale ja majandussanktsioonidele – n-ö inimlikele võimetele. Võib-olla peab praegune kriis minema nii hulluks, et rahvad näeksid: Jumal on ainult kogu loodu Issand, ei ole ühtki jumalat tema kõrval!

Ma annan endale aru, et selline jutt ei mõju üksikisiku seisukohalt just julgustavalt, nii nagu ei mõju julgustavalt ükski pessimistlik vaade tulevikule, milles mina või mu lähedased kannatavad. Me

keegi ei soovi, veel vähem ei palu kannatusi. Kuid Jeesus õpetab meile neist siiski mitte heituma, kui nad tulevad.

See võib tunduda pelga teorianana, millele annab sisu alles praktika ise. Ent kristlase elu ongi praktika, mis põhineb „teoriale“, Jumala sõnale. Meie kui kristlaste katsumused elus pole kunagi kergemad kui ükskõik millise kriisi ajal. Ef 6:12: „Meil ei tule ju võidelda inimestega, vaid meelevaldade ja võimudega, selle pimeduse maailma valitsejatega, kurjade taevaaluste vaimudega.“ Seega võiks öelda, et kirik elabki alati kriisis, sest maailm ägab patu vaevas seni, kuni Issand Kristus tagasi tuleb. Kuid apostel Paulus ütleb ju Fl 4:12j: „Oskan elada kehvalt ja oskan elada ka jõukalt, olen kõigega ja kõigi oludega tuttav: nii kõhtu täis süüa kui nälgima, elama nii jõukuses kui puuduses. Ma suudan kõik tema läbi, kes teeb mind vägevaks.“

Jäägem Kristusesse ning me oleme vägevad ja peame vastu lõpuni!

Aamen.